

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівського національного університету імені Івана Франка
(м. Львів, Україна) E-mail: kotland@ukr.net

ДІАЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Найактивнішою формою міжособистісної та професійної комунікації виступає діалог. Від рівня сформованості іноземної компетентності в діловому діалогічному мовленні майбутніх економістів залежить розвиток іноземних умінь у реальному міжкультурному професійному середовищі. Навчальні програми з англійської мови для професійного спрямування повинні включати основні ділові ситуації професійного спілкування майбутніх економістів, перелік типових діалогів.

Мета статі – охарактеризувати діалогічне мовлення майбутніх економістів, виокремити типові діалоги та розкрити складність їх оволодіння.

Методологія дослідження: шляхом аналізу наукових джерел окреслено поняття «діалогічне мовлення», подано опис типових діалогів, характерних для ділового спілкування майбутніх економістів та виявлена складність їх оволодіння. Виокремлення функціональних типів діалогів майбутніх економістів передбачає аналіз ділових розмов, жанрово-стильової природи дискурсу, професійних ролей фахівців економічних спеціальностей. У процесі навчання діалогічного мовлення майбутніх економістів виокремлюють наступні типи діалогів: етикетний діалог, діалог-розпитування, діалог-обмін думками/враженнями, діалог-обговорення, діалог-суперечка.

Наукова новизна полягає в тому, що здійснено аналіз ділового діалогічного мовлення економістів з метою правильного оволодіння уміннями діалогічного мовлення, враховуючи складність основних типових діалогів.

Висновки: формування компетентності діалогічного мовлення починається з оволодіння різними видами діалогічних єдностей, реплікуванням (репліки повідомлення, запитання тощо) з переходом на рівень мікродіалогів. Діалоги із вищою складністю (діалог-обмін думками, діалог-дискусія) отримують мовленнєву активізацію під час проведення рольових ігор. Рольові ігри створюють максимальне наближення навчальних комунікативних ситуацій до реальних умов ділового спілкування, позитивний психологічний мікроклімат, активізуючи мовну діяльність студентів, сприяють усвідомленню студентами необхідності володіння англійською компетентністю в діловому спілкуванні.

Ключові слова: діалогове діалогічне мовлення, майбутні економісти, діалоги, діалогічні уміння.

Постановка проблеми. Розширення та поглиблення міжнародних відносин України з країнами близького і далекого зарубіжжя у науковій, освітній та економічній сферах суттєво підвищує значущість володіння майбутніми економістами мовою міжнародного спілкування – англійською. Досягнення високого рівня професійно орієнтованої англійської компетентності передбачає формування у майбутніх фахівців економічного профілю компетентності в говорінні, яка забезпечує коректне оформлення власного висловлювання та розуміння мовлення інших. Адже говоріння уможливує обмін інформацією у професійному спілкуванні, відтак дозволяє майбутнім економістам повноцінно реалізовувати професійні функції та ролі в глобальному економічному просторі.

Найбільш значущою у професійній комунікації формою ділового спілкування є діалог, який займає до 70% робочого часу економіста. Від рівня іноземної професійно орієнтованої компетентності фахівців економічної галузі, зокрема діалогічного мовлення, залежить розвиток іноземних умінь у реальному міжкультурному професійному середовищі [1, 59]. Процес взаємного спілкування двох або більше людей вимагає від комуніканта самостійно будувати власні іноземні висловлювання та розуміти висловлювання партнерів, враховуючи ситуації, завдання спілкування, статусність та стиль мовлення. Через якісні та кількісні характеристики діалогічне мовлення є найбільш складною для оволодіння. Відповідно внесення основних ділових ситуацій професійного спілкування майбутніх

економістів в навчальні програми з англійської мови для професійного спрямування зумовлює виділення мовленнєвих умінь ділового діалогічного мовлення тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади діалогічного мовлення представлені фундаментальними дослідженнями В. Скалкіна, Н. Гальскової, Н. Гез, В. Черниш, А. Щукіна. Методиці формування компетентності діалогічного мовлення присвячені розвідки І. Задорожної, С. Ніколаєвої, В. Редько, О. Биконі, І. Кодлюка. Трактатування діалогічного мовлення майбутніх економістів та організація, проведення їхнього навчання можна зустріти в дисертаційних роботах О. Метьолкіної (студенти-митники), О. Максименко (менеджери невиробничої сфери), Л. Сліпченко (фахівці з міжнародної економіки), О. Биконі (студенти економічних спеціальностей). Дослідження засвідчують про багатоаспектність феномену діалогічного мовлення, складність оволодіння компетентності цього мовлення, а також наголошують про вплив особливостей професійної діяльності на продукування діалогів ділового спілкування.

Мета статті – охарактеризувати діалогічне мовлення майбутніх економістів, виокремити типові діалоги та розкрити складність їх оволодіння.

Методологія дослідження. Для висвітлення теоретико-методологічної процедури дослідження використовуємо аналіз наукових джерел з метою окреслення поняття «діалогічне мовлення»; опис типових діалогів, характерних для ділового спілкування майбутніх економістів, та складність їх оволодіння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діалогічне мовлення – це форма мовлення, за якої відбувається безпосередній обмін висловлюваннями між двома чи кількома особами [19, 72–73]. Діалогічне мовлення передбачає послідовність здійснення усних висловлювань. У межах мовленнєвого акту кожен із учасників по черзі виступає як мовець (ініціатор спілкування – адресант) і як слухач (партнер по спілкуванню – адресат) [7, 53].

У діалозі репліки тісно пов'язані одна з одною – за своїми комунікативними функціями, структурно та інтонаційно. Одиницею навчання діалогічного мовлення є діалогічна єдність, з якої починається формування компетенції в діалогічному мовленні [6, 212]. О. Гарнопольський наголошує, що реплікування повинно швидко перейти на рівень міні-діалогів студентів, де можливі кілька реплік одного із співрозмовників. Як у реплікуванні, так і в міні-діалогах відпрацьовують різні, але відокремлені одна від одної функції [17, 30]

Репліки діалогічного мовлення, згідно твердження В. Скалкіна, виконують наступні комунікативні функції: фактуальну (повідомлення), емоційно-реактивну (висловлювання, які виражають схвалення, сумнів, здивування, незадоволення тощо), встановлення контакту (формули соціального спілкування: привітання, знайомства, вибачення тощо), техніко-комунікативну (репліки-перепитування, уточнення) [15, 110].

І. Задорожна вважає, що складання міні-діалогів, оволодіння окремими комунікативними функціями необхідно здійснювати під керівництвом викладача, подаючи зразки, опори [6, 212].

Соціальный контакт у формі діалогового спілкування концентрується навколо ситуації, теми та комунікативних мотивів учасників спілкування. Сфери усного професійно орієнтованого спілкування, функції, ролі, професійні обов'язки визначають комунікативну ситуацію.

Домінують сферою професійно-орієнтованого спілкування майбутніх економістів є професійна сфера, яка, на думку О. Биконі, представлена діловими розмовами (контактні та дистантні) та дискусіями [1, 106]. Особистісна сфера стосується ситуацій неформального спілкування між працівниками, які характеризуються однаковим позиційними ролями статусу. Сформованість англійської компетентності діалогічного мовлення повсякденної сфери служить передумовою ефективного оволодіння професійно орієнтованого діалогічного мовлення майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

До професійних ролей економістів відносять: планування бюджету організації, фінансове планування, планування діяльності підприємства, контроль ефективності використання ресурсів, дослідження ринків та фінансових потоків, розподіл грошових потоків, управління фінансово-господарською діяльністю, аудит, бухгалтерський облік, збір, обробка, упорядкування інформації про економічні явища і процеси, аналіз ходу і результатів економічної діяльності та оцінка її успішності; вдосконалення процесу економічної діяльності; визначення шляхів підвищення ефективності економічної діяльності, складання рейтингів, економічних обґрунтувань, аналітичних звітів, анотацій і оглядів [4].

Виокремлення функціональних типів діалогів майбутніх економістів передбачає аналіз жанрово-стильової природи дискурсу фахівців економічних спеціальностей. В науковій літературі дискурс визначають як складну єдність «мовної форми, значення й дії, що могла б бути щонайкраще схарактеризована за допомогою поняття комунікативної події чи комунікативного акту» [3, 121–122]. Щодо економічного дискурсу Е. Махніцька, С. Боднар трактують його як:

– сукупність мовленнєвих актів, у т.ч. й міжособистісне спілкування, задля досягнення однієї мети – взаємовигідної угоди, які використовують під час аналізу й опису економічних процесів [11, 158 – 161];

– «фізновид бізнес-комунікації, яка відбувається в економічній сфері, з керівництвом, колегами, партнерами, підприємцями, замовниками, споживачами, сприяє розв'язанню економічних проблем, знаходженню шляхів урегулювання та подолання кризових ситуацій, розробленню стратегій розвитку підприємства, вирішенню виробничих питань, ухваленню рішень, впливу на кінцевий результат перемовин, нарад, ділових бесід, передбачає врахування соціокультурних орієнтирів економічної галузі» [2].

У процесі навчання усного мовлення комунікативна ситуація, на думку В. Скалкіна, повинна стати провідною [14, 5]. Діалог виокремлюється як найактивніша форма міжособистісної комунікації, в якій усне діалогічне мовлення відбувається у контексті певної комунікативної ситуації, за якої комуніканти об'єднані тематичною спільністю і комунікативними мотивами [10]. Мовець приймає рішення стосовно вибору певних комунікативних дій та мовних засобів та враховує умови і учасників спілкування.

Діалогічне мовлення наділене психологічними та мовними особливостями. До психологічних особливостей відносимо: зверненість, ситуативність, експресивність, емоційність, спонтанність; до мовних особливостей – еліптичність, наявність мовних кліше (усномовленнєвих формул), ненормативність.

До ділових контактних розмов відносять етикетну бесіду, інтерв'ю/співбесіду, ділову бесіду, світську бесіду; до дистантних розмов – телефонні розмови. Ділові дискусії виникають під час ділових зустрічей, засідань, переговорів, перемовин [1, 106]. У процесі навчання діалогічного мовлення майбутніх економістів виокремлюють наступні типи діалогів: етикетний діалог, діалог-розпитування, діалог-обмін думками/враженнями, діалог-обговорення, діалог-суперечка.

Етикетний діалог – ділова розмова двох-трьох осіб, мета якої здійснити певну соціальну дію (привітатися, представитися/представити компанію, попрощатися тощо) [1, 107]. Спілкування зумовлене етикетом англосовітської спільноти (англо-саксонської культури). Діалог-розпитування – це діалог двох осіб, який може бути одностороннім або двостороннім. Односторонній діалог-розпитування, коли ініціатива належить лиш одному партнеру, відбувається під час співбесіди із працевлаштування, інтерв'ю доповідача під час ділових засідань, на прес-конференції. Ефективність проведення співбесіди, інтерв'ю значною мірою залежить від вміння роботодавця, доповідача правильно в граматично-лексичному аспекті оформляти та швидко продукувати запитання. Двосторонній діалог-розпитування розвиває ініціативність обох партнерів.

Під час продукування діалогу-обміну думками/враженнями, діалогу-домовленості співрозмовники висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з думкою партнера або спростовують її [9]. Ділові партнери вдаються до цього діалогу, коли проводять ділові бесіди, засідання, коли формують перспективи заходи, оформляють документацію, вирішують виробничі питання обговорюють ділові угоди, а також рід час переговорів.

Під час ведення ділових засідань, переговорів виникає діалог (полілог)-дискусія, коли ділові партнери прагнуть прийняти рішення, дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь.

Оволодіння мовленнєвими навичками, зокрема навичками діалогічного мовлення, залежить від рівня сформованості мовних навичок аудитивної, лексичної, граматичної компетентностей, які реалізують логічну схему діалогічного висловлювання та забезпечують граматичну, лексичну, просодичну цілісність [13, 52]. Тому звернемо особливу увагу на мовленнєві уміння діалогічного мовлення професійно орієнтованого спілкування.

До мовленнєвих умінь ділового діалогічного мовлення відносять уміння: підпорядковувати мовлення контексту і типу, стилю ділової комунікації, ініціювати і закінчувати ділову розмову, підтримувати спілкування, використовуючи мовленнєві кліше, заохочувати партнерів до висловлення власної думки, розширювати запропоновану співрозмовником тему розмови, коректно доводити власну думку, конструктивно підтримувати дискусію (переговори), проводити ефективне інтерв'ю, запитувати інформацію, комбінувати репліки згідно з комунікативним наміром, адекватно реагувати на репліки ділового партнера, розпізнавати суттєво важливу інформацію, емоційно забарвлювати діалог [12, 302; 1, 64–65].

Оволодіння уміннями ініціювати і підтримувати ділову розмову в етикетному діалозі, передбачає опрацювання реплік, які виконують фактуальну функцію та функцію встановлення контакту, в міні-діалогах. Ознайомлення з усно-мовленнєвими формулами встановлення контакту полегшує цей нескладний процес навчання:

- знайомство з діловим партнером: *May I introduce...? Meet ....; This is ....*
- обмін особистою та діловою інформацією: *What do you do? How are things with ....? Have you ever.?*
- початок розмови: *Look here! Listen! I say!*
- управління процесом спілкування: *I don't follow you. Say it again, please. What do you mean? I didn't quite understand what you said.*

Складність діалогу підвищується, коли зростає кількість комунікантів збільшується, зростає темп мовлення, відбувається зміна ролей, комунікативних намірів співрозмовників тощо. В діалозі-обміну думками/враженнями, діалозі-дискусії комуніканту необхідно вміти підтримати спілкування,

аргументувати свої висловлювання, а також спонукати, переконати співрозмовника. На практичних заняттях студентам необхідно набути навички комбінувати репліки згідно з комунікативними намірами, використовуючи відповідні усно-мовленнєві формули:

– виклад думки: *I would like to begin by ...; I would like to comment on the problem of ...; I would like to mention briefly that ...*

– аргументація думки: *There are three points I'd like to make. In my opinion. As far as I'm concerned...*

– спонукання: *What do we do next? Why not ...? What would you say about...? What's your idea about ...? Do you like it when .....*

– зміна предмета ділової розмови: *By the way ..., Before I forget .....*; *That reminds me ...*

Інтенсивний обмін репліками, поява проблеми, процес пошуку вирішення проблемної ситуації роблять діалог-дискусію складнішим для оволодіння. Швидкий темп мовлення, нерівномірне співвідношення мовленнєвих мотивів співрозмовників визначають необхідність високого рівня володіння мовним матеріалом [5, 222].

Формування компетентності діалогічного мовлення починається з оволодіння різними видами діалогічних єдностей, реплікуванням (репліки повідомлення, запитання тощо) з переходом на рівень мікродіалогів.

Максимальне наближення навчальних комунікативних ситуацій до реальних умов ділового спілкування здатні забезпечити рольові ігри. Адже, тренування забезпечує формування лише елементів навичок-автоматизмів, а інтегрування цих елементів у цілісні навички є завданням комунікативних вправ [18, 148]. У практиці викладання іноземних мов доведено, що в процесі організації навчального процесу 75-80 % навчального часу необхідно відводити на суто комунікативні види навчальної діяльності [18, 90].

Рольова гра належить до імітаційних інтерактивних технологій навчання і передбачає розподіл студентів за ролями та розігрування ситуацій спілкування відповідно до теми рольової гри та ролей студентів [19, 290]. Характерною рисою імітаційних інтерактивних технологій навчання є наявність імітаційної моделі навчальної діяльності, яка відображає професійний контекст й формує професійний досвід в умовах квазіпрофесійної діяльності [16, 21]. До основних форм рольових ігор, які застосовують в процесі навчання професійно орієнтованої англійської мови майбутніх економістів належать: засідання, круглий стіл, інтерв'ю, презентація, переговори. Під час проведення рольових ігор студенти мають можливість набути навички діалогічного мовлення, які є характерними для діалогу-обміну думками, враженнями, діалог-дискусії.

Особливістю рольової гри є те, що її учасники отримують покроковий алгоритм комунікативних дій, опис ролі включає рольові цілі, які передбачають вживання комунікантом відповідних реплік ділового діалогічного мовлення в ситуаційно-рольовій грі.

Використання рольових ігор в процесі навчання професійно орієнтованої англійської мови майбутніх економістів завдяки позитивному психологічному мікрокліматі активізує мовну діяльність студентів, сприяє усвідомленню студентами необхідності володіння англомовною компетентністю в діловому спілкуванні, виховує почуття впевненості в собі [8, 38].

На основі здійсненого аналізу можна зробити наступні **висновки**. Ділові розмови (контактні та дистантні) та дискусії, професійні ролі, дискурс економістів визначають характер навчальних комунікативних ситуацій, типи основних діалогів ділового спілкування. У процесі навчання діалогічного мовлення майбутніх економістів виокремлюють наступні типи діалогів: етикетний діалог, діалог-розпитування, діалог-обмін думками/враженнями, діалог-обговорення, діалог-суперечка. Формування компетентності діалогічного мовлення починається з оволодіння різними видами діалогічних єдностей, реплікуванням (репліки повідомлення, запитання тощо) з переходом на рівень мікродіалогів. Діалоги із вищою складністю (діалог-обмін думками, діалог-дискусія) отримують мовленнєву активізацію під час проведення рольових ігор.

Аналіз аспектів діалогічного мовлення майбутніх економістів, розробка методики формування компетентності ділового діалогічного та монологічного мовлення фахівців інших економічних спеціальностей, пошук інноваційних технологій навчання говоріння складає перспективу наших подальших наукових розвідок.

References

1. Биконя О. П. Організація самостійної позааудиторної роботи з англійської мови студентів економічних спеціальностей: монографія. Чернівці: ЧНТУ, 2015. 432 с.
Вуконя, О. Р. (2015). Organisationsia samostiinoi pozaaudytornoi roboty z angliiskoi movy studentiv ekonomichnykh spetsialnostei [Organization of economic speciality students' independent extracurricular self-study work on English]. Chernigiv: ChNTU [in Ukrainian].
2. Боднар С. В. Мовні й соціокультурні особливості англомовного економічного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. № 19. Т. 1. С. 24– 27.

- Bodnar, S. V. (2015). Movni i sotsiokulturni osoblyvosti anglo-movnoho ekonomochnogo diskursu [Language and socio-cultural peculiarities of English economic discourse]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universitetu – Scientific Bulletin of International University of Humanities*. 19, Vol. 1, 24–27.
3. Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация. Москва: Прогресс, 1989. 312 с.
Deik, T. A. (1989). Yazyk. Poznanie. Kommunikatsia [Language. Perception. Communication]. Moscow: Progress.
  4. Досье професії: Економіст: офіц. сайт. URL: <http://www.osvita.org.ua/articles/1163.html> (дата звернення 20.04.2020).
Dosie profesii: Ekonomist. (2020). Ofitsyniy sai [Official site of Professions Record]. Retrieved from: <http://www.osvita.org.ua/articles/1163.html> [in Ukrainian].
  5. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки: монографія. Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2011. 414 с.
Zadorozhna, I. P. (2011). Organizatsia samostiinoi robotu maibutnikh uchiteliv angliiskoi movy z praktychnoi movnoi pidgotovky [Future Teachers' Self-Study Work Organization in Language Training]. Ternopil [in Ukrainian].
  6. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.
Zadorozhna, I. P. (2012). Teoretiko-metodychni zasady organisatsii samostiinoi roboty maibutnikh uchiteliv z ovolodinnia anglo-movnoiu komynikatyvnoiu kompetentsieiu [Theoretical and Methodological Foundations of Future Teachers' Self-Study Work Organization on Acquiring Communicative Competence in English]. *Doctor's thesis*. Ternopil National Pedagogical University. Ternopil. [in Ukrainian].
  7. Кодлюк І. В. Формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туризму в коледжах: дис. .... канд. пед. наук: 13.00.02 / Терноп. пед. ун-т. Тернопіль, 2019. 274 с.
Kodluk, I. V. (2018). Formuvannia anglo-movnoi kompetentnosti v dialogichnomu movlenni maibutnikh fakhivtsiv z turizmu v koledzhach [Formation of english competence in dialogical speech of future specialists in tourism in colleges]. *Candidate's thesis*. Ternopil National Pedagogical University. Ternopil [in Ukrainian].
  8. Мазайкіна І. О., Ямчинська Т. І., Громов Є. В. Особистісно-орієнтовані технології навчання іноземних мов [навчальний посібник]. Вінниця: ВДПУ імені М. Коцюбинського. 2017. 76 с.
Mazaikina, I. O., Yamchinska, T. I., & Gromov, Ye. V. (2017). Osobustisno-orientovani tekhnologii navchannia snozemnykh mov [Personalized technology of foreign language teaching]. Vinitsa: VDPU [in Ukrainian].
  9. Максименко Л. О. Навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2012. 285 с.
Maksimenko, L. O. (2012). Navchannia profesino spriamovanogo anglo-movnogo dialogu maibutnikh menedzheriv nevrobnichoi spravu [Teaching professionally oriented English dialogue to prospective managers]. *Candidate's thesis*. Kyiv National Linguistic University. Kyiv [in Ukrainian].
  10. Мамчур Л. Основні форми міжособистісної комунікації. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh/_pedagog_probl_silsk_shkolu/15/visnuk_11.pdf (дата звернення 11.04.2020).
Mamchur, L. (2020, April 11). Osnovni formy mizhosobystnoi komunikatsii [Main forms of interpersonal communication]. Retrieved from: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh/_pedagog_probl_silsk_shkolu/15/visnuk_11.pdf [in Ukrainian].
  11. Махницкая Е. Ю. О современном экономическом дискурсе. *Речевая деятельность. Текст: межвуз. сб. науч. тр.* Таганрог, 2002. С. 158–161.
Makhitskaia, E. Yu. (2002). O sovremennom ekonomicheskom diskurse [About modern economic discourse]. *Rechevaia deiatelnost – Tekst Speech activity. Text. 158-161* [in Russian].
  12. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / За заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
Nikolaeva, S. Yu., Bihych, O. B., Borysko, N. F. & Boretska, H. E. (2013). Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoria i praktika. [Teaching methods of foreign languages and cultures: theory and practice]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
  13. Михайлов Л. М. Грамматика немецкой диалогической речи. Москва: Высшая школа, 1994. 110 с.
Mikhailov, L. M. (1994). Grammatika nemetskoj dialogicheskoi rechi [Grammar of German dialogical speech]. Moscow: Vysshiaia shkola [in Russian].
  14. Скалкин В. Л. Коммуникативные упражнения на английском языке. Москва: Просвещение. 1983. 128 с.
Skalkin, V. L. (1983). Kommunikativnye uprazhnenia na angliiskom yazyke [English communicative exercises]. Moscow: Prosveshchenie [in Russian].

15. Скалкин В. Л. Обучение диалогической речи (на материале английского языка). Київ: Радянська школа, 1989. 158 с.
Skalkin, V. L. (1989) Obuchenie dialogicheskoi rechi (na materiale angliiskogo yazyka) [Teaching of dialogical speech (based on English)]. Kyiv: Radianska shkola [in Russian].
16. Смолкин А. М. Методы активного обучения. Москва: Высшая школа, 1991. 176 с.
Smolkin, A. M. (1991). Metody aktivnogo obucheniya [Methods of active teaching]. Moscow: Vysshai shkola [in Russian].
17. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іноземної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навч. посіб. Київ: Фірма «ІНКОС», 2006. 248 с.
Tarnopolskyi, O. B. (2006). Metodyka navchannia inshomovnoi movlennevoi dialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvitu: navch. posibnyk [Teaching methods of foreign language speech activity in higher language educational institute: manual]. Kyiv: Firma «INKOS» [in Ukrainian].
18. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: [підручник]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. 2019. 256 с.
Tarnopolskyi, O. B., & Kabanova, M. R. (2019). Metodyka vikladania inozemnykh mov ta ikh aspektiv u vyshchii shkoli: pidruchnyk [Teaching methods of foreign languages and their aspects in higher school: textbook]. Dnipro: Alfred Nobel University [in Ukrainian].
19. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 слов. Москва: Астрель: АСТ: Хранитель, 2007. 746 с.
Shchukin, A. N (2007). Lingvodidakticheskii entsiklopedicheskii slovar: bolee 2000 slov [Linguodidactic encyclopedia-dictionary: more than 2000 words]. Moscow: Asterl: Khranitel. [In Russian].

Kotlovskyi A.

ORCID 0000-0001-6320-0235

Ph.D. in Pedagogic Sciences,
Associate Professor of Department of Foreign Language for Sciences,
Ivan Franko National University of Lviv
(Lviv, Ukraine) E-mail: kotland@ukr.net

DIALOGICAL SPEECH OF PROSPECTIVE ECONOMISTS

*Dialogue is the most active form of interpersonal and professional communication. The acquisition of foreign language competence in business dialogical speech of prospective economists affects development of foreign language skills in real cross-cultural professional environment. The syllabuses of the professionally oriented English are to comprise the main situations of professional communication, typical dialogues. **The aim of the article** is to describe prospective economists' dialogical speech, highlight typical dialogues and reveal the complexity of their acquisition. **The methodology of research** implies that by the analysis of scientific sources the concept «dialogical speech» is defined, the description of typical business dialogues is given and the complexity of their acquisition is presented. The list of functional types of prospective economists' dialogues envisages an analysis of business talks, genre and style nature of discourse, professional rules of the specialists of economic field. While teaching dialogical speech to prospective economists the following dialogues are outlined: etiquette dialogue, dialogue-enquiry, dialogue-exchange of thoughts/impressions, dialogue-discussion, dialogue-discussion. **The scientific novelty of research** lies in an analysis of business dialogical speech of economists in order to gain the skills of dialogical skills correctly, taking in the account of the complexity of typical dialogues. **The conclusions:** building the competence of dialogical speech starts from acquiring different kinds of dialogical unities, replicating with transition into the level of micro-dialogues. The dialogues with higher complexity (dialogue-exchange of thoughts, dialogue-discussion) receive speech activization during role plays. Role plays bring learning communicative situations close to real business communication, create positive psychological microclimate, promote students' speech activity, encourage students to realize the necessity to gain English competence in business communication.*

Keywords: business dialogical speech, prospective economists, dialogues, dialogical skills.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2020

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Н. О. Микитенко**